

รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายผู้ตอบแบบรับฟังความคิดเห็น

- ๑) หน่วยงานของรัฐผู้ตอบแบบรับฟังความคิดเห็นผ่านการส่งหนังสือสอบถามเพื่อตอบแบบสอบถามทางออนไลน์ รวม ๑๐๐ หน่วยงาน
- ๒) ประชาชน ตอบแบบรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลาง รวม ๓๔ คน

๑. หมวด ๑ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

๑.๑ ผลรับฟังความคิดเห็นในหมวดนี้ (เฉพาะจากหน่วยงานของรัฐ)

- เห็นว่า คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีความจำเป็น และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน

เห็นด้วย ร้อยละ ๙๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒

- เห็นว่า ความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติราชการตามหน้าที่และอำนาจในความรับผิดชอบของหน่วยงาน

เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๔

๑.๒ สรุปข้อเสนอแนะต่อประเด็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

- คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากมีหน้าที่และอำนาจในการสอดส่องดูแล ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่หน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นไปอย่างถูกต้อง (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)

- ในกรณีที่คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่เรียกให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลมาชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็น ควรเพิ่มบทลงโทษแก่เจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่ไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการฯ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน)

๒. หมวด ๒ คำสั่งทางปกครอง

๒.๑ ส่วนที่ ๑ เจ้าหน้าที่

๒.๑.๑ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๒.๑.๑.๑ หน่วยงานของรัฐ เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๒ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๑๑ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๙

- เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เห็นด้วย ร้อยละ ๑๒ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๘

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๒

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓

๒.๑.๑.๒ ประชาชน เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗.๐๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒.๙๔

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๒๐.๕๙ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๗๙.๔๑

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๘.๑๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๑.๘๒

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๒๐.๕๙ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๗๙.๔๑

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๓.๗๕ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๖.๒๕

๒.๑.๒ สรุปข้อเสนอแนะต่อประเด็นเจ้าหน้าที่

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

- เหตุต้องห้ามมิให้เจ้าหน้าที่พิจารณาทางปกครองตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๗ และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ไม่เหมาะสมกับกรณีคำสั่งทางปกครองที่มีคู่กรณีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก เช่น การออกคำสั่งทางปกครองของธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสถาบันการเงินหรือธุรกิจระบบการชำระเงิน ซึ่งมีผู้อยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งหรือจะได้รับผลกระทบจากคำสั่งทางปกครองดังกล่าวค่อนข้างกว้าง เช่น นิติบุคคล กรรมการ ผู้จัดการและผู้มีอำนาจในการจัดการ รวมถึงผู้ถือหุ้น จึงควรมีหลักเกณฑ์เฉพาะเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองในลักษณะดังกล่าว เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคในการจัดหาเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่พิจารณาทางปกครองให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายเฉพาะ (ธนาคารแห่งประเทศไทย)

- วิธีการคัดค้านเจ้าหน้าที่หรือกรรมการเพราะเหตุความไม่เป็นกลาง สมควรเพิ่มช่องทางการยื่นหนังสือคัดค้านตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๔๒)ฯ และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๒) โดยให้คู่กรณีสามารถส่งหนังสือคัดค้านผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ (สำนักงาน ก.พ. สำนักงานประมาณ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย)

- วิธีการคัดค้านเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ซึ่งข้อ ๓ และข้อ ๔ กำหนดให้ผู้ยื่นหนังสือคัดค้านสามารถยื่นหนังสือต่อเจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งใดในหน่วยงานของเจ้าหน้าที่ที่จะคัดค้านหรือส่งหนังสือคัดค้านทางไปรษณีย์ตอบรับถึงเจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งใด

ในหน่วยงานของเจ้าหน้าที่นั้น และกำหนดให้ผู้รับหนังสือแจ้งการให้เจ้าหน้าที่ซึ่งถูกคัดค้านทราบ โดยไม่ชักช้า อาจมีความไม่เหมาะสม หากผู้รับหนังสือไม่ได้ดำเนินการดังกล่าว เจ้าหน้าที่ที่ถูกคัดค้าน จะไม่อาจทราบการคัดค้านนั้นและไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กำหนด นอกจากนี้ กรณีการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ที่ถูกคัดค้าน ตามที่ข้อ ๗ (๑) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ซึ่งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ซึ่งถูกคัดค้านได้รับหนังสือคัดค้าน แล้ว ให้หยุดการพิจารณาเรื่องนั้นไว้ก่อนนั้น เห็นว่า ควรให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ถูกคัดค้านพิจารณา เหตุที่ตนถูกคัดค้าน หากไม่เห็นด้วย ให้สามารถพิจารณาทางปกครองต่อไปได้ เพื่อไม่ให้เกิด ความล่าช้าในการออกคำสั่ง (กรมพัฒนารัฐกิจการค้า)

- ควรมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่ากรณีใดที่ถือได้ว่าเป็นเหตุซึ่งมีสภาพร้ายแรง อันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง ตามมาตรา ๑๖ เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีแนวทางในการ พิจารณาที่ชัดเจน (กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม)

- ควรมีบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักความเป็นกลางในกรณีเจ้าหน้าที่คนเดียวต้องปฏิบัติหน้าที่หลายตำแหน่งในการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางปกครอง เช่น กรณี เจ้าหน้าที่คนเดียวปฏิบัติเป็นกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นและเป็นคณะกรรมการสอบสวน ความผิดทางวินัย เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)

- ควรมีกรอบระยะเวลาและเงื่อนไขในการคัดค้านเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจน เพราะคู่กรณีอาจใช้เป็นเครื่องมือในการประวิงเวลาเพื่อระงับการพิจารณาคำสั่งทางปกครอง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน)

ความคิดเห็นของประชาชน

- ควรพิจารณาทบทวนกรณีที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดสิทธิหน้าที่สถานภาพ ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสามีภริยา สามี ภริยาหรือคู่สมรส เพื่อรองรับสิทธิหน้าที่ของคู่สมรส ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๖๗ ซึ่งมีหลักกำหนดให้บุคคล สองคนไม่ว่าเพศใดสามารถทำการหมั้นหรือสมรสกันได้

๒.๒ ส่วนที่ ๒ คู่กรณี

๒.๒.๑ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๒.๒.๑.๑ หน่วยงานของรัฐ เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการ ของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒
- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของ ประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๑
- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒
- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่ม ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๔
- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่าง ประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓

๒.๒.๑.๒ ประชาชน เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖.๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓.๐๓
- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๑๗.๖๕ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๒.๓๕
- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๔.๑๒ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๕.๘๘
- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๒๐.๕๙ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๗๙.๔๑
- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖.๘๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓.๑๒

๒.๒.๒ สรุปข้อเสนอแนะต่อประเด็นคุณกรณี

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

-ไม่มี-

ความคิดเห็นของประชาชน

- ควรมีการขยายความ กรณีที่ “คู่กรณีต้องมาปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง

๒.๓ ส่วนที่ ๓ การพิจารณา

๒.๓.๑ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๒.๓.๑.๑ หน่วยงานของรัฐ เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒
- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๑
- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒
- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๔
- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓

๒.๓.๑.๒ ประชาชน เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗.๐๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒.๙๔
- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๑๗.๖๕ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๒.๓๕

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗.๐๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒.๙๔

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๒๐.๕๙ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๗๙.๔๑

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖.๘๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓.๑๒

๒.๓.๒ สรุปข้อเสนอแนะต่อประเด็นการพิจารณา

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

- กรณีที่มาตรา ๓๐ บัญญัติหลักการรับฟังคู่กรณี โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนในการพิจารณาทางปกครองนั้น ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการที่ชัดเจน ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มีเกณฑ์ในการพิจารณาว่าอย่างไรจึงเป็นการเหมาะสมเพียงพอ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)

- การยื่นคำขอและตรวจสอบคำขอตามมาตรา ๒๗ เจ้าหน้าที่ไม่ควรเรียกเอกสารพื้นฐานที่หน่วยงานของรัฐออกให้ เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาสูติบัตร เพื่อประกอบการยื่นคำขออีก เนื่องจากจะเป็นการสร้างภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นและไม่มีเหตุผลอันสมควร และในกรณีที่ประชาชนยื่นคำขอโดยผิดพลาดต่อหน่วยงานที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้หน่วยงานทางที่รับคำขอมิหน้าที่ส่งเอกสารให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไปทันที โดยไม่จำเป็นต้องมีคำสั่งปฏิเสธหรือไม่รับคำขอที่ยื่นโดยผิดพลาดนั้น เพื่อมิให้เกิดความล่าช้าและเป็นการแก้ไขบรรเทาทุกข์ของประชาชนได้อย่างทันทั่วทั้งที่ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)

- บทบัญญัติของกฎหมายมีความไม่สอดคล้องกัน ระหว่างมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องแสวงหาพยานหลักฐานที่เห็นว่าจำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อใช้พิจารณาในการออกคำสั่งทางปกครอง และพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่กำหนดห้ามเจ้าหน้าที่เรียกเอกสารเพิ่มเติมเมื่อได้รับคำขอแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่พิจารณาเพียงคำขอและเอกสารประกอบคำขอเท่านั้น ไม่ดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมเพราะเกรงว่าจะฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า)

ความคิดเห็นของประชาชน

- เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนผู้ติดต่อราชการ ในกรณีที่จำเป็นต้องแปลเอกสารเป็นภาษาไทย ควรมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่รับจ้างแปลเอกสารซึ่งมีการรับรองมาตรฐาน

๒.๔ ส่วนที่ ๔ รูปแบบและผลของคำสั่งทางปกครอง

๒.๔.๑ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๒.๔.๑.๑ หน่วยงานของรัฐ เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๒

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๔

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๔

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๔

๒.๔.๑.๒ ประชาชน เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖.๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓.๐๓

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๑๘.๑๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๑.๘๒

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๑.๑๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘.๘๒

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๑๐๐

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๑.๑๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘.๘๒

๒.๔.๒ สรุปข้อเสนอแนะต่อประเด็นรูปแบบและผลของคำสั่งทางปกครอง

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

- คำสั่งทางปกครองด้วยวาจาหรือรูปแบบอื่นที่มีได้ทำเป็นหนังสือ ควรมีบทบัญญัติกำหนดให้เจ้าหน้าที่จัดทำบันทึกคำสั่งทางปกครองด้วยวาจาไว้เป็นหลักฐานในทุกกรณีเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการในการพิจารณาแล้ว (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย)

- คำสั่งทางปกครองที่มีข้อบกพร่องอันไม่เป็นเหตุให้คำสั่งทางปกครองนั้นไม่สมบูรณ์ ตามมาตรา ๔๑ ควรเพิ่มกรณีคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนหรือไม่ถูกต้องตามรูปแบบที่ไม่ใช่สาระสำคัญไว้ด้วย เพื่อหน่วยงานของรัฐจะได้ไม่ต้องเริ่มกระบวนการใหม่หรือประชาชนจะไม่ต้องยื่นคำขอใหม่ในเรื่องเดิม (กรมการค้าต่างประเทศ)

- ข้อยกเว้นของการจัดให้มีเหตุผลในคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๓๗ วรรคสาม (๔) สำหรับการออกคำสั่งทางปกครองด้วยวาจาหรือเป็นกรณีเร่งด่วน มีข้อยกเว้นอีกว่าหากผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งนั้นร้องขอต้องให้เหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษรในเวลาอันควร เป็นบทบัญญัติที่ก่อให้เกิดความสับสนแก่เจ้าหน้าที่ในการให้เหตุผลประกอบการยืนยันคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า)

- บทบัญญัติมาตรา ๓๔ ควรเพิ่มรูปแบบของคำสั่งทางปกครองที่ออกด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งให้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองกำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบ การลงทะเบียนเพื่อเข้าใช้งานการแจ้ง และผลของการแจ้งคำสั่งทางปกครองด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

นอกจากนี้ ควรกำหนดให้ระบุไว้ในหนังสือที่หน่วยงานของรัฐแจ้งแก่คู่กรณีด้วยว่า หนังสือที่ออกให้แก่คู่กรณีเป็น “คำสั่งทางปกครอง” ให้ชัดเจน เพื่อให้คู่กรณีทราบว่าตนได้รับคำสั่งทางปกครองและสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง และแก้ไขปัญหาการตีความผลในทางกฎหมายของหนังสือดังกล่าว (**สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา**)

- ควรมีบทบัญญัติกำหนดลักษณะของ “คำสั่งทางปกครองทั่วไป” ไว้ให้ชัดเจน เนื่องจากคำสั่งทางปกครองทั่วไปมีขั้นตอนในการออกคำสั่งที่แตกต่างออกไป เช่น ไม่ต้องรับฟังคู่กรณีก่อนออกคำสั่ง ไม่ต้องแจ้งสิทธิอุทธรณ์ (**สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน การประปานครหลวง**)

- ควรมีบทบัญญัติเรื่อง “คำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่มีลักษณะผิดพลาดอย่างชัดแจ้งและร้ายแรง” หรือ “คำสั่งทางปกครองที่เป็นโมฆะ” ไว้ด้วย (**สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน**)

ความคิดเห็นของประชาชน

- กรณีออกคำสั่งทางปกครองด้วยวาจาแก่ผู้ที่ไม่สามารถเข้าใจภาษาไทย หรือออกคำสั่งทางปกครองแก่ผู้ที่ไม่สามารถอ่านออกหรือไม่สามารถได้ยิน อาจทำให้มีปัญหาในการออกคำสั่งทางปกครองให้บุคคลดังกล่าวเข้าใจและในการปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง เห็นควรกำหนดรูปแบบมาตรฐานของคำสั่งทางปกครองที่จะให้ถือว่าเป็นการเพียงพอที่จะเข้าใจได้

๒.๕ ส่วนที่ ๕ การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

๒.๕.๑ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๒.๕.๑.๑ หน่วยงานของรัฐ เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๑ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙
- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๑๕ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๕
- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๑ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙
- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๒
- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๔ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๖

๒.๕.๑.๒ ประชาชน เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗.๐๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒.๖๔
- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๑๘.๑๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๑.๘๒
- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๔.๑๒ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๕.๘๘

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๑๗.๖๕ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๒.๓๕
- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๓.๗๕ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๖.๒๕

๒.๕.๒ สรุปข้อเสนอแนะต่อประเด็นการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

- ควรกำหนดบทนิยามคำว่า “การอุทธรณ์” พร้อมทั้งยกตัวอย่างครอบคลุมถึงการร้องทุกข์และการร้องเรียนกรณีอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้เกิดความชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)

- ควรแก้ไขระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์ ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง เป็น ๓๐ วัน เนื่องจากระยะเวลา ๑๕ วัน เป็นระยะเวลาที่สั้น ไม่เพียงพอต่อการรวบรวมข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานของผู้อุทธรณ์ ประกอบกับการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองของเป็นเงื่อนไขแห่งการฟ้องคดี (ระบบการอุทธรณ์บังคับ) อีกทั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับกำหนดเวลาในการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งต่อศาลยุติธรรมก็มีกำหนด ๓๐ วัน (๑ เดือน) นับแต่วันที่คำพิพากษาจึงควรแก้ไขให้เท่ากันเพื่อเป็นการประกันสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และเป็นการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของศาลรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัย ที่ ๒๑/๒๕๖๔ (สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรมสรรพสามิต กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักงานศาลปกครอง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค)

- ควรแก้ไขระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์ ตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง จากที่กำหนดให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่รับรายงาน ซึ่งหากมีเหตุจำเป็นให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกิน ๓๐ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว เห็นควรกำหนดให้ขยายระยะเวลาเพิ่มได้อีก เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมประกอบการพิจารณาของผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค)

- ควรกำหนดให้สามารถขยายระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ในทำนองเดียวกันกับการขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ที่มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง (กรมสรรพสามิต กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่)

- ควรเพิ่มช่องทางในการยื่นอุทธรณ์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและอำนวยความสะดวกให้กับคู่กรณีให้มากยิ่งขึ้น (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ)

- กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองหรือผู้ที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์มิได้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในกำหนดระยะเวลาที่กำหนด พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ไม่ได้กำหนดผลไว้ ผู้ยื่นอุทธรณ์จึงไม่อาจทราบระยะเวลาอันสมควรเพื่อที่จะดำเนินการฟ้องคดีปกครองมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี

ปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อไปได้ ดังนั้น ควรกำหนดผลทางกฎหมายของการที่ผู้ที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ไม่ได้สั่งการภายในเวลาอันสมควรหรือภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย เพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่ผู้ที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง (**สำนักงาน ก.พ.ร.**)

- การได้รับคำอุทธรณ์ของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๔ ควรมีการกำหนดขั้นตอน วิธีการ และการเริ่มนับระยะเวลาให้ชัดเจน (**กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่**)

- ควรเพิ่มบทบัญญัติเพื่อให้เกิดความชัดเจนว่า การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองโดยวิธีการส่งทางไปรษณีย์ จะถือว่าการอุทธรณ์มีผลในวันใด (**กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม**)

- การแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้อุทธรณ์ทราบ ตามมาตรา ๔๕ ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์และรายงานให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาแล้ว เจ้าหน้าที่ยังคงมีหน้าที่ต้องแจ้งผู้อุทธรณ์ตามกรอบเวลาไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์หรือไม่ (**การรถไฟฟ้ามหานครแห่งประเทศไทย**)

- เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ โดยกำหนดให้ ในกรณีที่มีการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะนั้น ให้รัฐมนตรีหรือปลัดกระทรวงของหน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมายเฉพาะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ (**กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่**)

- เจ้าหน้าที่และประชาชนยังไม่มีความเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการทูลเกล้าฯ บังคับตามคำสั่งทางปกครอง ในกรณีที่มาตรา ๔๔ วรรคสาม กำหนดว่า “การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทูลเกล้าฯ บังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทูลเกล้าฯ บังคับตามมาตรา ๖๓/๒ วรรคหนึ่ง” จึงควรสร้างความเข้าใจในเรื่องการทูลเกล้าฯ บังคับคำสั่งทางปกครองให้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ (**กรมพัฒนาธุรกิจการค้า**)

- (๑) ควรแก้ไขเพิ่มเติมกรณีการแจ้งสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๐ โดยให้ระบุไว้ในคำสั่งทางปกครองด้วยว่า ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด และเมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับคำอุทธรณ์ของคู่กรณีแล้วให้มีการออกใบรับคำอุทธรณ์ไว้เป็นหลักฐาน โดยในใบรับคำอุทธรณ์ ให้ระบุด้วยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้ระยะเวลาในการพิจารณาเพียงใด หากล่วงพ้นระยะเวลาดังกล่าวคู่กรณีสามารถใช้สิทธิทางศาลอย่างไร เพื่อคุ้มครองสิทธิของคู่กรณีในการใช้สิทธิติดตามผลการพิจารณาคำวินิจฉัยอุทธรณ์และการฟ้องคดีต่อศาลปกครองต่อไป

- (๒) ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองมากขึ้น โดยในกรณีที่คำอุทธรณ์ไม่ชัดเจนหรือไม่ถูกต้องโดยสุจริต ให้เจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือหรือแนะนำให้คู่กรณีสามารถยื่นคำอุทธรณ์ได้อย่างถูกต้อง หรือในกรณีที่ยื่นคำอุทธรณ์ต่อหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ถูกต้อง เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐควรมีหน้าที่ส่งคำอุทธรณ์ดังกล่าวไปยังหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบเพื่อช่วยเหลือมิให้ประชาชนเสียสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

- (๓) ควรบัญญัติหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายเกี่ยวกับการยื่นคำร้องขอถอนคำอุทธรณ์ให้ชัดเจน เพื่อแก้ไขปัญหาในการตีความว่า คู่กรณีสามารถถอนคำอุทธรณ์ได้หรือไม่ และเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์จะต้องจำหน่ายคำอุทธรณ์ตามคำร้องขอถอนคำอุทธรณ์ดังกล่าวหรือไม่ หรือกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองแล้ว หากระหว่างการพิจารณาของศาลปกครอง

คู่กรณีได้รับการดำเนินการหรือการเยียวยาแก้ไขจนพอใจแล้วและขอถอนคำอุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ศาลปกครองจะยังคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวอยู่หรือไม่ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)

ความคิดเห็นของประชาชน

- ควรทำช่องทางสำหรับการอุทธรณ์คำสั่งให้เข้าถึงง่าย เข้าใจง่าย เพื่อจะได้สามารถยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลา ๑๕ วัน

- การกำหนดผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ข้อ ๒ (๑๑) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์กรณีผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือในฐานะราชการส่วนภูมิภาค เป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครอง ขัดต่อหลักความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานในกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงต้องกำกับดูแลเท่าที่จำเป็นตามกฎหมายที่บัญญัติและไม่กระทบต่อความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๖ สามารถทบทวนคำสั่งทางปกครองไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือความเหมาะสมของคำสั่งทางปกครอง และมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไปทางใดก็ได้ ซึ่งมีลักษณะเป็นอำนาจบังคับบัญชา จึงเห็นควรพิจารณาปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว

๒.๖ ส่วนที่ ๖ การเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง

๒.๖.๑ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๒.๖.๑.๑ หน่วยงานของรัฐ เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๑๐๐
- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๔
- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒
- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๕ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๕
- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓

๒.๖.๑.๒ ประชาชน เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗.๐๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒.๙๔
- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๒๓.๕๓ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๗๖.๔๗
- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗.๐๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒.๙๔

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๒๐.๕๙ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๗๙.๔๑
- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖.๗๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓.๒๓

๒.๖.๒ สรุปข้อเสนอแนะต่อประเด็นการเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

- กำหนดเวลาในการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองตาม ๔๙ วรรคสอง ที่กำหนดบัญญัติให้การเพิกถอนคำสั่งต้องกระทำภายใน ๙๐ วันนับแต่รู้เหตุ ควรกำหนดระยะเวลาให้ยืดหยุ่นมากขึ้น เนื่องจากในการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่เป็นการให้ประโยชน์ หน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบและมีเหตุผลหรือหลักฐานสนับสนุนที่ชัดเจนเพียงพอ (ธนาคารแห่งประเทศไทย)

- มีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเริ่มนับระยะเวลาเพิกถอนคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๙ วรรคสอง สำหรับกรณีที่เจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้คู่กรณีชี้แจงข้อเท็จจริง หากคู่กรณีไม่สามารถชี้แจงได้เจ้าหน้าที่จะดำเนินการเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่อาจระบุวันที่รู้ถึงเหตุที่จะให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครองได้อย่างชัดเจน เพราะขึ้นอยู่กับการรวบรวมเอกสารหลักฐานและการพิจารณาใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ ในกรณีเช่นนี้ เสนอให้บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ขึ้นอยู่กับรวบรวมเอกสารหลักฐานหรือดุลพินิจของเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการเพิกถอนภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้รวบรวมพยานหลักฐานครบถ้วน (กรมการค้าต่างประเทศ)

- ควรมีการระบุให้ชัดเจนว่า คำสั่งแต่งตั้งข้าราชการไม่ใช่คำสั่งทางปกครองที่มีลักษณะเป็นการให้ประโยชน์ตามมาตรา ๔๙ วรรคสอง ซึ่งไม่อาจนำบทบัญญัติเรื่องการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่มีลักษณะเป็นการให้ประโยชน์ซึ่งมีระยะเวลาต้องเพิกถอนภายใน ๙๐ วันนับแต่ได้รู้ถึงเหตุแห่งการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองมาใช้บังคับได้ เพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันให้สอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (สำนักงาน ก.พ.)

- (๑) การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองบางประเภทที่เป็นการออกใบอนุญาตที่มีผลกระทบต่อภาคธุรกิจและสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ เช่น การอนุญาตให้เอกชนในประเทศและต่างประเทศประกอบกิจการที่มีการใช้ทุนจำนวนมาก ควรกำหนดระยะเวลาในการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายไว้โดยเฉพาะ เสนอให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครองดังกล่าวได้ภายในระยะเวลา ๕ ปีนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต ทั้งนี้ อาจให้นำมาตรการทางแพ่งมาใช้บังคับแทนมาตรการทางปกครองก็ได้

(๒) การนำบทบัญญัติว่าด้วย**ลางมิควรได้**ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม ตามมาตรา ๕๑ วรรคสี่ ทำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้ด้วยตนเองแต่ต้องฟ้องคดีต่อศาล ซึ่งเขตอำนาจศาลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศาลยุติธรรม แต่ปรากฏว่าศาลยุติธรรมได้มีแนวคำพิพากษาในกรณีนี้ว่า การเรียกคืนเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ผู้รับคำสั่งทางปกครองได้ไปเป็นการใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินคืนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๓๖ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔๐/๒๕๕๑ (ประชุมใหญ่)) ซึ่งไม่มีกำหนดอายุความ และขัดแย้งกับบทบัญญัติมาตรา ๕๑ วรรคสี่ ทำให้มาตราดังกล่าวไม่สามารถใช้บังคับได้

จึงเห็นควรแก้ไขบทบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๒/๑ การบังคับทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้ทันที

(๓) ควรเรียบเรียงบทบัญญัติเกี่ยวกับการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเสียใหม่ โดยแยกประเภทคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายและคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งที่เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่งหรือคำสั่งทางปกครองซึ่งไม่เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสั่ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนโดยทั่วไปสามารถทำความเข้าใจและปฏิบัติตามได้โดยง่ายยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)

- ยังไม่มีบทบัญญัติที่รองรับความเป็นโมฆะของคำสั่งทางปกครอง ในกรณีคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยบกพร่องหรือผิดพลาดร้ายแรงจนถึงขนาดที่ไม่มีผลทางกฎหมายมาตั้งแต่ต้น ซึ่งปัจจุบันมีแนวการวินิจฉัยของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดวางหลักไว้ (กรมการค้าต่างประเทศ การประปานครหลวง)

- ควรออกกฎเกณฑ์กำหนดแนวทางการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาคำสั่งทางปกครองที่ให้ประโยชน์และให้โทษ และกำหนดแนวทางในการพิจารณาชั่งน้ำหนักระหว่างหลักความเชื่อโดยสุจริตของผู้รับคำสั่งทางปกครอง กับหลักความมั่นคงแห่งนิติฐานะของคำสั่ง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน)

๒.๗ ส่วนที่ ๗ การขอให้พิจารณาใหม่

๒.๗.๑ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๒.๗.๑.๑ หน่วยงานของรัฐ เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๒

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๔

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๔

๒.๗.๑.๒ ประชาชน เห็นว่าบทบัญญัติในส่วนนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๔.๑๒ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๕.๘๘

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๒๐.๕๙ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๗๙.๔๑

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖.๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓.๐๓

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๑๘.๑๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๑.๘๒

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖.๘๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓.๑๒

๒.๗.๒ สรุปข้อเสนอแนะต่อประเด็นการขอให้พิจารณาใหม่

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

- ในทางปฏิบัติมีประเด็นปัญหาว่า คำสั่งของเจ้าหน้าที่ที่สั่งในกระบวนการพิจารณาใหม่เป็นคำสั่งทางปกครองหรือไม่ และสามารถอุทธรณ์โต้แย้งได้หรือไม่ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครอง ควรระบุงรณิดังกล่าวไว้ในบทนิยาม “คำสั่งทางปกครอง” ในมาตรา ๕ เพื่อให้เกิดความชัดเจน และ กำหนดในมาตรา ๔๐ ให้เจ้าหน้าที่แจ้งสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งไม่รับพิจารณาใหม่ให้คู่กรณีทราบด้วย (สำนักงาน ก.พ.ร.)

- ควรกำหนดให้คำสั่งทางปกครองที่ไม่รับคำขอพิจารณาคดีใหม่เป็นที่สิ้นสุด ไม่ควรให้มีการอุทธรณ์อีกต่อไป เพราะจะส่งผลให้เป็นการพิจารณาภายในฝ่ายปกครองที่ไม่เสร็จสิ้น ส่งผลให้คู่กรณีได้รับความเป็นธรรมที่ล่าช้าออกไป ควรกำหนดให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้โดยตรง (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน)

- ควรขยายความคำว่า “พยานหลักฐานใหม่” ให้เกิดความชัดเจนว่า พยานหลักฐานใหม่เป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้วในเวลาที่ออกคำสั่งทางปกครอง (สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน)

- ควรแก้ไขกำหนดระยะเวลาการยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่เป็น ๑ ปี เนื่องจาก บางกรณีต้องใช้เวลาในการพิสูจน์ความเสียหายหรือผลกระทบที่ได้รับ เช่น ปัญหาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมหรือปัญหาด้านสุขอนามัยของประชาชนที่อาจใช้ระยะเวลาพิสูจน์มากกว่า ๙๐ วัน

ทั้งนี้ หากคู่กรณียื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองและยื่นคำร้องขอให้พิจารณาใหม่ต่อเจ้าหน้าที่ไปพร้อมกัน ควรมีการบัญญัติให้ชัดเจนด้วยว่า หากศาลปกครองมีคำสั่งรับคำฟ้องที่ขอให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครอง ซึ่งเป็นวัตถุแห่งคดีเดียวกันกับคำร้องขอให้พิจารณาใหม่ หน่วยงานทางปกครองจะมีอำนาจในการพิจารณาคำขอให้พิจารณาใหม่ได้หรือไม่ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)

ความคิดเห็นของประชาชน

- การขอให้พิจารณาใหม่ตามมาตรา ๕๔ เป็นขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนกันกับมาตราอื่น ๆ เช่น การเพิกถอนคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๙ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีการกำหนดรายละเอียดที่ชัดเจนกว่า

๓. หมวด ๒/๑ การบังคับทางปกครอง

๓.๑ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๓.๑.๑ หน่วยงานของรัฐ เห็นว่าบทบัญญัติในหมวดนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยีและวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๑

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๓

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒

๓.๑.๒ ประชาชน เห็นว่าบทบัญญัติในหมวดนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยีและวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖.๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓.๐๓

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๑๗.๖๕ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๒.๓๕

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๓.๙๔ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๖.๐๖

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๑๗.๖๕ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๒.๓๕

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖.๘๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓.๑๒

๓.๒ สรุปข้อเสนอแนะต่อประเด็นการบังคับทางปกครอง

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

- มาตรา ๖๓/๗ วรรคสาม กำหนดให้ผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาซึ่งผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดีหรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบ เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองเพื่อดำเนินการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการอบรมเพื่อเป็นพนักงานบังคับทางปกครองแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ยังขาดความเชี่ยวชาญในขั้นตอนและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการยึด การอายัด และการขายทอดตลาดทรัพย์สิน รวมทั้งบุคคลภายนอกยังไม่เข้าใจว่าหน่วยงานของรัฐมีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้หรือไม่ เพียงใด ทำให้การบังคับทางปกครองมีขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการมาก จึงควรมีการจัดอบรมด้านการบังคับทางปกครองให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อสร้างและพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง และมีคู่มือ ระเบียบ การอบรมขั้นตอนการบังคับคดี การยึด-อายัดทรัพย์สิน ขายทอดตลาด ฯลฯ อย่างละเอียด (สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน กรมธุรกิจพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กรมการค้าต่างประเทศ สำนักงาน กสทช. สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน)

- เห็นควรแก้ไขพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาตรา ๖๓/๑๕ โดยกำหนดให้ในกรณีที่มีการออกคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน ไม่ว่าคำสั่งนั้นจะเป็นที่สุดแล้วหรือไม่ก็ตาม หากหน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่งให้ชำระเงินประสงค์ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองดังกล่าว ให้ยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลเพื่อออกหมายบังคับคดีเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองนั้นได้ (กรมการค้าต่างประเทศ)

- ไม่มีบทบัญญัติรองรับกรณีที่หากมีการยึดอายัดและขายทอดตลาดไปเพื่อบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินแล้ว ต่อมาในภายหลังมีการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินนั้น หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการอย่างไร ดังนั้น จึงเห็นควรเพิ่มเติมบทบัญญัติ

เกี่ยวกับกรณีดังกล่าว โดยอาจกำหนดให้หน่วยงานของรัฐถอนการยึด การอายัดหรือดำเนินการเพื่อให้มีการกลับคืนสู่ฐานะเดิม และหากจะต้องดำเนินการคืนเงินให้กับคู่กรณี ก็ให้กระทรวงการคลังจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการดังกล่าว **(กรมการค้าต่างประเทศ)**

- ในการกำหนดเพดานค่าปรับบังคับการตามมาตรา ๖๓/๒๑ (๒) ควรคำนึงถึงการทำให้การบังคับตามคำสั่งทางปกครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย โดยการกำหนดเพดานดังกล่าวไม่ควรน้อยกว่าประโยชน์ที่ผู้ต้องปฏิบัติตามคำสั่งจะได้รับจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง **(ธนาคารแห่งประเทศไทย)**

- (๑) ควรมีการแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองโดยกำหนดให้ชัดเจนว่า พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการบังคับทางปกครองได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับทางปกครองอีก และคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองควรออกคำแนะนำหรือแนวทางปฏิบัติแก่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลด้วย

(๒) ควรกำหนดแนวทางหรือขั้นตอนการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง และกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการไว้ด้วย ทั้งนี้ โดยให้เจ้าพนักงานบังคับทางปกครองรายงานผลการใช้มาตรการบังคับทางปกครองต่อกระทรวงการคลังเป็นระยะ เพื่อป้องกันมิให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครองจนล่วงเลยระยะเวลา อันกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ และเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครอง

(๓) ตามที่มาตรา ๖๓/๒ วรรคหนึ่ง กำหนดหลักการไว้ว่าการอุทธรณ์หรือการฟ้องคดีต่อศาลไม่เป็นเหตุให้มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง นั้น มีข้อสังเกตว่า การพิจารณาอุทธรณ์ของฝ่ายปกครองและการพิจารณาของศาลปกครองใช้ระยะเวลาในการพิจารณาค่อนข้างนาน หากเจ้าหน้าที่ดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดยการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับของมาตรการบังคับทางปกครองแล้ว หากต่อมาศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ให้ชำระเงิน อาจก่อให้เกิดปัญหาในการคืนเงินหรือทรัพย์สินให้แก่ผู้อยู่ในมาตรการบังคับทางปกครอง จึงเห็นว่า ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองหรือผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์มีดุลพินิจพิจารณาการทุเลาการบังคับทางปกครองได้เอง หรือตามคำร้องขอของคู่กรณีผู้อยู่ในมาตรการบังคับทางปกครองที่มีเจตนาสุจริต สั่งให้ทุเลาการบังคับทางปกครองจนกว่าคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดได้

(๔) เนื่องจากในการใช้มาตรการบังคับทางปกครองเจ้าหน้าที่ที่มีความเกรงกลัวว่าหากมีข้อบกพร่องแล้วจะต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา จึงเห็นควรแก้ไขบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่ให้ชำระเงิน โดยให้เจ้าพนักงานบังคับคดีของกรมบังคับคดีกระทรวงยุติธรรม เป็นผู้ดำเนินการบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่ให้ชำระเงินทั้งหมด ส่วนการบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่ให้กระทำหรือละเว้นกระทำ ยังคงให้เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่บังคับทางปกครองต่อไปได้ **(สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)**

- การจะบังคับใช้บทบัญญัติในหมวดนี้ให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการจัดสรรค่าตอบแทนให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับทางปกครอง ในอัตราที่เหมาะสมและเป็นธรรม **(สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน)**

- ควรมีบทบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องระบุเหตุผลและความชอบธรรมของการบังคับใช้มาตรการบังคับทางปกครองและการเยียวยาความเสียหายให้ชัดเจน (การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค)

ความคิดเห็นของประชาชน

- การกำหนดให้ผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้อยู่ภายใต้บังคับบัญชา ซึ่งผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดีหรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบ เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง นั้น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ อาจยังไม่มีความพร้อมในการเป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ยังไม่ได้รับการอบรมฯ ซึ่งการอบรมหลักสูตรดังกล่าวมีค่าใช้จ่าย และแม้ว่าเจ้าหน้าที่จะผ่านการอบรมฯ แล้วก็ตาม เจ้าหน้าที่ก็ยังไม่มีความเชี่ยวชาญและยังขาดประสบการณ์ในการบังคับทางปกครองที่เพียงพอ เนื่องจากหลักสูตรดังกล่าวเป็นเพียงการอบรมหลักสูตรระยะสั้น ประกอบกับหน่วยงานของรัฐในส่วนภูมิภาคบางหน่วยงานไม่มีนิติกรหรือเจ้าหน้าที่ที่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ จึงอาจมีปัญหาหรือเหตุขัดข้องทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองได้

๔. หมวด ๓ ระยะเวลาและอายุความ

๔.๑ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๔.๑.๑ หน่วยงานของรัฐ เห็นว่าบทบัญญัติในหมวดนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยีและวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๑๐๐

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๔

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๔

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓

๔.๑.๒ ประชาชน เห็นว่าบทบัญญัติในหมวดนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยีและวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗.๐๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒.๙๔

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๒๑.๒๑ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๗๘.๗๙

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖.๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓.๐๓

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๑๗.๖๕ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๒.๓๕

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๑๐๐

๔.๒ สรุปข้อเสนอแนะต่อประเด็นระยะเวลาและอายุความ

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

- การขยายระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมาย ตามที่มาตรา ๖๖ กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ มีปัญหาในการตีความในทางปฏิบัติว่ากรณีใดเป็น “พฤติการณ์ที่จำเป็น” ที่เจ้าหน้าที่สามารถขยายระยะเวลาได้ ควรมีการอธิบายให้ชัดเจน (สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

- หากหลักเกณฑ์การนับระยะเวลาตามมาตรา ๖๔ ไม่นำมาใช้บังคับกับการนับระยะเวลา ซึ่งมีกฎหมายหรือกฎหมายกำหนดให้นับไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ควรระบุเป็นข้อยกเว้นไว้ให้ชัดเจนด้วย (กรมการค้าต่างประเทศ)

๕. หมวด ๔ การแจ้ง

๕.๑ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๕.๑.๑ หน่วยงานของรัฐ เห็นว่าบทบัญญัติในหมวดนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๘๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๑๓

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๑๔ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๖

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๓ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๗

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๑

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๔ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๖

๕.๑.๒ ประชาชน เห็นว่าบทบัญญัติในหมวดนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖.๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓.๐๓

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๑๘.๑๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๑.๘๒

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๑๐๐

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๑๘.๑๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๑.๘๒

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๑๐๐

๕.๒ สรุปข้อเสนอแนะต่อประเด็นการแจ้ง

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

- ปัจจุบันนอกจากวิธีการส่งเอกสารทางไปรษณีย์ ยังมีวิธีการอื่น ๆ ที่หน่วยงานสามารถส่งเอกสารให้แก่ประชาชนได้ จึงควรมีการศึกษาวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม ผลของวิธีการส่งประเภทต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับใช้กับพระราชบัญญัตินี้ (**สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**)

- หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งคำสั่งทางปกครองที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้ เช่น การประกาศในหนังสือพิมพ์ กระทำได้ยาก และมีค่าใช้จ่ายสูง ส่วนการปิดประกาศ หรือการส่งทางเครื่องโทรสาร อาจทำให้เกิดอุปสรรคในการแจ้งรวมทั้งไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารมาใช้ จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขปรับปรุงให้ทันสมัย โดยเห็นควรศึกษาแนวทางและกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการแจ้งโดยนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ ควรกำหนดให้แจ้งช่องทางอื่นเพิ่มเติมโดยใช้ช่องทางทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ หรือช่องทางอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยให้รัฐมนตรีสามารถกำหนดเพิ่มเติมในภายหลังได้ เพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีในขณะนั้น (**สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรมสรรพากร สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน สำนักงาน กสทช.**)

- บทบัญญัติเกี่ยวกับการแจ้งตามหมวด ๔ นี้ ยังไม่ครอบคลุมถึงการแจ้งคำสั่งทางปกครองโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งแม้ในปัจจุบันจะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ แล้ว แต่ยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอ จึงเห็นควรแก้ไขให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการแจ้งคำสั่งทางปกครองด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์รวมถึงกำหนดผลทางกฎหมายไว้ด้วย เพื่อความสะดวกรวดเร็วและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน (**สำนักงานประมาณ สำนักงาน ก.พ. กรมสรรพากร กรมธุรกิจพลังงาน กรมการค้าต่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กรมการปกครอง กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน**)

- มาตรา ๖๙ วรรคสอง และวรรคสาม กำหนดให้การแจ้งคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือต้องส่งไปยังภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ให้ไว้แก่เจ้าหน้าที่ จึงถือว่าเป็นการแจ้งไปยังภูมิลำเนาของผู้นั้นแล้ว อาจมีปัญหาในทางปฏิบัติกรณีที่ได้รับแจ้งนั้นได้ย้ายถิ่นที่อยู่ไปแล้ว เช่น ย้ายไปต่างประเทศ ซึ่งแม้ว่าตามมาตรา ๗๓ จะกำหนดให้สามารถใช้วิธีการประกาศในหนังสือพิมพ์ซึ่งแพร่หลายในท้องถิ่นได้ ก็อาจไม่ทำให้ผู้รับคำสั่งสามารถทราบคำสั่งได้ในทางข้อเท็จจริง (**ธนาคารแห่งประเทศไทย**)

- ในการแจ้งคำสั่งทางปกครองให้แก่ผู้รับคำสั่งหลายราย หรือกรณีที่ไม่ทราบภูมิลำเนา ควรกำหนดให้สามารถใช้วิธีประกาศผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ อาทิ ประกาศบนเว็บไซต์ของหน่วยงาน และในการแจ้งคำสั่งกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนตามมาตรา ๗๔ ที่กำหนดให้ใช้วิธีส่งทางเครื่องโทรสารก็ได้ ควรกำหนดให้ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นได้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่หน่วยงานของรัฐ ประหยัดต้นทุนในการดำเนินการ และสอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน (**กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ธนาคารแห่งประเทศไทย**)

- การแจ้งคำสั่งทางปกครองกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งมาตรา ๗๔ บัญญัติว่า “ในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน การแจ้งคำสั่งทางปกครองจะใช้วิธีส่งทางเครื่องโทรสารก็ได้ แต่ต้องมีหลักฐานการได้ส่งจากหน่วยงานผู้จัดบริการโทรคมนาคมที่เป็นสื่อในการส่งโทรสารนั้น...” เป็นวิธีการส่งที่ไม่สอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน ควรทบทวนแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการแจ้งคำสั่ง

ทางปกครองผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) โดยกำหนดให้มีหลักฐานยืนยันด้วยการแจ้งหรือส่งคำสั่งทางปกครองด้วยวิธีการดังกล่าวนั้นได้ดำเนินการสำเร็จประกอบด้วย นอกจากนี้จะต้องมีการแจ้งคำสั่งทางปกครองฉบับจริงไปทางไปรษณีย์ตอบรับตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ประกอบกันด้วย (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ)

- ควรให้มีการยื่นคำขอและการแจ้งคำสั่งทางปกครองด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนควรมีทางเลือกในการยื่นคำขอและการติดตามคำสั่งทางปกครองผ่านระบบงานอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ประชาชนประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาติดต่ออยู่ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนสามารถติดตามผลการออกคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่ผ่านทางระบบงานอิเล็กทรอนิกส์ได้ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)

๖. หมวด ๕ คณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครอง

๖.๑ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๖.๑.๑ หน่วยงานของรัฐ เห็นว่าบทบัญญัติในหมวดนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๙๗ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๕ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๕

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๖ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๙๔

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๙๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๒

๖.๑.๒ ประชาชน เห็นว่าบทบัญญัติในหมวดนี้

- มีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๑๐๐

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เห็นด้วย ร้อยละ ๑๘.๑๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๘๑.๘๒

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม เห็นด้วย ร้อยละ ๙๖.๘๘ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓.๑๒

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันของประเทศหรือต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๒๑.๒๑ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๗๘.๗๙

- เป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักสากลหรือพันธกรณีระหว่างประเทศ เห็นด้วย ร้อยละ ๑๐๐

๖.๒ สรุปข้อเสนอแนะต่อประเด็นคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครอง

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

- ปัจจุบันมีพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับ ซึ่งกรณีของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งโดยไม่มีสังกัด เมื่อได้รับการพิจารณาว่าเป็นผู้ไม่ปฏิบัติหรือฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรม อาจทำให้หน่วยงานหรือผู้อื่นไม่ทราบถึงข้อมูลการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมนั้น ๆ ดังนั้น จึงควรมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับกรรมการฯ เพื่อรวบรวมข้อมูลกลางเกี่ยวกับประวัติ ผลงาน การอุทกโทษ เป็นต้น (**สำนักงาน ป.ย.ป.**)

- เนื่องจากตามมาตรา ๗๙ วรรคสอง มีการตีความว่า การที่จะเลื่อนการพิจารณาเพราะเหตุที่ไม่ครบองค์ประชุม โดยให้การนัดการประชุมในครั้งหลังมีองค์ประชุมเพียงไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนกรรมการทั้งหมดนั้น จะต้องเป็นกรณีที่กรรมการมาครบองค์ประชุมตั้งแต่ต้น เพียงแต่มีบางวาระที่กรรมการอยู่ไม่ครบองค์ประชุมเท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้สามารถนำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้กับการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองได้อย่างทันท่วงทีในบางกรณีที่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับองค์ประชุม จึงควรแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวให้รองรับกรณีที่กรรมการมาไม่ครบเป็นองค์ประชุมตั้งแต่ต้นด้วย (**ธนาคารแห่งประเทศไทย**)

- (๑) กฎหมายมิได้บัญญัติเกี่ยวกับผลในทางกฎหมายของการงดออกเสียงไว้ว่าจะถือเป็น การแสดงความเห็นหรือการลงมติหรือไม่ อย่างไร จึงเห็นควรให้มีการบัญญัติผลในทางกฎหมายของการงดออกเสียงไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทซึ่งมีหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในกรณีต่าง ๆ จะสามารถงดออกเสียงได้หรือไม่ ตลอดจนกรณีประธานในที่ประชุมสามารถงดออกเสียงได้หรือไม่ด้วย

(๒) โดยที่คณะกรรมการตามกฎหมายแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ คณะกรรมการพิจารณาทางปกครองหรือคณะกรรมการทางปกครอง (Administrative Commissions) และ คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท (Jurisdiction Commissions) แต่บทบัญญัติในหมวด ๕ คณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้บัญญัติหลักการต่าง ๆ เฉพาะคณะกรรมการพิจารณาทางปกครอง ส่วนคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทซึ่งเป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายที่มีการจัดองค์กรและวิธีพิจารณาสำหรับการวินิจฉัยชี้ขาดสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เช่น คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ หรือ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และข้อร้องเรียนตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการประชุมและออกเสียงลงมติแตกต่างจากคณะกรรมการพิจารณาทางปกครอง นั้น มิได้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์และขั้นตอนการปฏิบัติงานไว้ จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขบทบัญญัติในหมวดนี้ โดยบัญญัติแบ่งส่วนออกเป็นคณะกรรมการพิจารณาทางปกครองและ คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท ทั้งนี้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการตามกฎหมายมีความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการทั้งสองประเภทมากยิ่งขึ้น

(๓) ในกรณีที่มีการแจ้งคำสั่งทางปกครองหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตามกฎหมาย ควรระบุไว้ในคำสั่งหรือคำวินิจฉัยดังกล่าวด้วยว่า ผู้รับคำสั่งสามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ทันที ภายในกำหนดระยะเวลาเท่าใด เนื่องจากคำสั่งทางปกครองหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการต่าง ๆ ย่อมเป็นที่สิ้นสุดภายในฝ่ายปกครองตามมาตรา ๔๔ มาตรา ๔๘ ประกอบมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ คู่กรณีสามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ทันที

โดยไม่ต้องอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองก่อนตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (**สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา**)

- ควรกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้คณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองนำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้ได้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนไว้ในพระราชบัญญัตินี้ แทนที่จะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นหลักการทั่วไป (**สำนักงานกสทช.**)

- ควรมีบทบัญญัติรองรับในเรื่องการประชุมให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน (**สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**)

๗. ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๗.๑ ผลการรับฟังความคิดเห็น

๗.๑.๑ หน่วยงานของรัฐ เห็นว่า

การบังคับใช้กฎหมายนี้มีปัญหาและอุปสรรคต่อไปนี้

(๑) ประชาชนที่เกี่ยวข้องขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายนี้ ร้อยละ ๔๓

(๒) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในกฎหมายหรือมีประสบการณ์ไม่เพียงพอ ร้อยละ ๓๘

(๓) บทบัญญัติของกฎหมายที่ไม่ชัดเจน ร้อยละ ๙

(๔) ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น ร้อยละ ๔

(๕) อื่น ๆ ร้อยละ ๖

ในแต่ละสาเหตุมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

- เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในกฎหมาย หรือมีประสบการณ์ไม่เพียงพอ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ โดยเฉพาะ ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน / ประชาชนที่เกี่ยวข้องขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายนี้ เนื่องจากหน่วยงานไม่ได้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้เท่าที่ควร (**สำนักงาน ก.พ.ร.**)

- (๑) บทบัญญัติของกฎหมายที่ไม่ชัดเจน

ถ้อยคำในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ หลายกรณีมีความไม่ชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาในการใช้และตีความ เช่น คำว่า “คำสั่งทางปกครอง” ซึ่งประชาชนไม่สามารถทราบได้ว่าเอกสารที่เจ้าหน้าที่ส่งให้เป็นเอกสารที่มีผลทางกฎหมายเป็นคำสั่งทางปกครองหรือไม่ ทำให้เกิดเป็นคดีพิพาทในศาลปกครอง โดยมีข้อพิจารณาสำคัญเกี่ยวกับปัญหาระยะเวลาการฟ้องคดี เนื่องจากระยะเวลาการฟ้องคดีแตกต่างกันและมีผลต่อการแพ้นะในทางคดี หน่วยงานของรัฐจึงควรอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่ยังอาจมีข้อจำกัดเรื่องความรู้ความเข้าใจในกฎหมายเพื่อไม่ให้เสียสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลปกครองด้วย โดยเห็นควรให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐระบุในเอกสารที่ส่งให้แก่ประชาชนหรือคู่กรณีด้วยว่าเอกสารดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครอง

(๒) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในกฎหมายหรือมีประสบการณ์

ไม่เพียงพอ

ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังขาดความเข้าใจในกฎหมายหรือมีประสบการณ์ไม่เพียงพอโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง เนื่องจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานทางปกครองไม่สามารถดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้อยู่ในมาตรการบังคับทางปกครองนำออกขายทอดตลาดได้ แต่กลับต้องฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อให้พิจารณาพิพากษาและดำเนินการบังคับคดีต่อไป ทำให้กระบวนการบังคับทางปกครองเกิดความล่าช้า และไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการตราพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มุ่งหมายให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้มาตรการบังคับทางปกครองได้ทันทีโดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล

(๓) ประชาชนที่เกี่ยวข้องขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายนี้

การที่ฝ่ายปกครองไม่พิจารณาคำอุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ แม้ว่าจะระยะเวลาที่กำหนดไว้จะเป็นเพียงระยะเวลาเร่งรัด แต่ประชาชนไม่สามารถทราบได้ว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป ดังนั้น จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายโดยกำหนดให้การพิจารณาคำอุทธรณ์ที่ล่วงเลยระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดมีผลเป็นคำสั่งทางปกครองโดยปริยาย หรืออาจกำหนดให้ระยะเวลาในการพิจารณาคำอุทธรณ์เป็นระยะเวลาบังคับ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปกป้องสิทธิของประชาชนและให้ประชาชนได้รับทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)

- บทบัญญัติของกฎหมายที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ซึ่งขณะที่บัญญัติกฎหมายอาจยังพิจารณาไม่ครอบคลุมในทุกประเด็น ส่งผลให้เมื่อเกิดปัญหาบางประการต้องใช้หลักวิชาการตีความเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน)

- ประชาชนที่เกี่ยวข้องขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายนี้

เนื่องจากพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎ หรือการดำเนินการใด ๆ ทางปกครอง ซึ่งมีความซับซ้อนสำหรับประชาชนโดยทั่วไป จึงควรมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนให้สามารถเข้าใจและเข้าถึงกฎหมายดังกล่าวได้โดยง่าย (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย)

เนื่องจากมีเนื้อหาที่ยุ่งยากซับซ้อน และมักใช้ภาษาทางกฎหมายที่ไม่สามารถเข้าใจได้ง่าย เช่น การทำคำสั่งทางปกครองอาจต้องใช้การตีความ วิธีการนับระยะเวลา หรือเรื่องอื่นเกี่ยวกับสิทธิของตน หรือกำหนดอายุความต่าง ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนยังไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายอย่างเพียงพอ ซึ่งหน่วยงานรัฐควรตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว เนื่องจากอาจทำให้ประชาชนไม่สามารถใช้สิทธิของตนเองได้อย่างเต็มที่ หรือไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลความรู้อย่างทั่วถึง รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลที่เข้าใจง่ายและสะดวก (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ)

- ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

(๑) มาตรา ๒๗ และกับมาตรา ๘ แห่ง พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการฯ มีเนื้อหาบางส่วนที่ซ้ำซ้อนกันเกี่ยวกับกระบวนการรับคำขอ

ของเจ้าหน้าที่เพื่อพิจารณาทางปกครองต่อไป จึงควรกำหนดบทบัญญัติดังกล่าวไว้ในกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งเท่านั้น เพื่อลดความสับสนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

(๒) ในการทบทวนกฎหมายฉบับนี้ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ (ธนาคารแห่งประเทศไทย)

- อื่น ๆ ได้แก่

- บทบัญญัติของกฎหมายมีจำนวนมาก รวมทั้งมีการแก้ไขเพิ่มเติมขึ้น และเป็นเรื่องทางเทคนิคที่ก่อให้เกิดปัญหาการตีความ (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก)

๗.๑.๒ ประชาชน เห็นว่า

การบังคับใช้กฎหมายนี้มีปัญหาและอุปสรรคต่อไปนี้

(๑) ประชาชนที่เกี่ยวข้องขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายนี้ ร้อยละ ๓๙.๒๒

(๒) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในกฎหมายหรือมีประสบการณ์ไม่เพียงพอ ร้อยละ ๓๗.๒๕

(๓) บทบัญญัติของกฎหมายที่ไม่ชัดเจน ร้อยละ ๗.๘๔

(๔) ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น ร้อยละ ๓.๙๒

(๕) อื่น ๆ ๑.๙๖

ความเห็นอื่น ๆ

- เนื่องจากแต่ละหน่วยปฏิบัติมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมาตรการบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน รวมถึงมีความเห็นทางปฏิบัติระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

- ประชาชนที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิของตนตามกฎหมาย อาจไม่ทราบว่าสามารถอุทธรณ์หรือร้องเรียนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐได้ เช่น ในกรณีที่คำสั่งของหน่วยงานรัฐส่งผลกระทบต่อสิทธิหรือประโยชน์ของตน แต่ประชาชนไม่ทราบถึงกระบวนการอุทธรณ์หรือไม่เข้าใจขั้นตอนในการใช้สิทธิ ทำให้พลาดโอกาสในการขอความเป็นธรรม

- เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมักมีคำถามหรือความสงสัยเกี่ยวกับการใช้อำนาจทางปกครองของตนเองว่าถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ซึ่งการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง อาจทำให้เพิ่มขั้นตอนและภาระของเจ้าหน้าที่ และกระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนจนอาจได้รับความเสียหาย

- เจ้าหน้าที่เป็นข้าราชการใหม่ และประชาชนขาดความรู้ในกฎหมายนี้

- เนื่องจากการออกคำสั่งทางปกครอง กฎและการดำเนินการทางปกครองของเจ้าหน้าที่ หากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความเข้าใจในกฎหมายหรือมีประสบการณ์ไม่เพียงพอ อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายนี้

- ๑. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในกฎหมายหรือมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการบังคับทางปกครองไม่เพียงพอ

๒. เนื่องจากเป็นกฎหมายที่กำหนดวิธีปฏิบัติ ซึ่งเจ้าหน้าที่บางคนไม่สามารถเข้าใจได้จนกว่าจะได้ปฏิบัติจริง

๓. ประชาชนที่เกี่ยวข้องขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายนี้ เนื่องจากกฎหมายยาว และถ้อยคำที่ใช้ประชาชนทั่วไปอาจเข้าใจคลาดเคลื่อนได้

- การบังคับใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้อาจมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น โดยอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมาย ภายหลังจากการที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการบังคับทางปกครองโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ และการที่ประชาชนไม่ทราบถึงสิทธิที่กฎหมายบัญญัติรับรองไว้

โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

- ควรจัดทำคู่มือประชาชนและคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่
- ต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบให้มากขึ้น
- ประชาชนและเจ้าหน้าที่อาจมีความเข้าใจกฎหมายไม่เพียงพอ ดังนั้น ควรมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่สร้างความรับรู้และเข้าใจ หรืออาจมีการจัดประชุมชี้แจงในรูปแบบออนไลน์แก่เจ้าหน้าที่และประชาชนทั่วไป

๗.๒ สรุปความเห็นในประเด็นประโยชน์ของกฎหมายนี้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่

เฉพาะความคิดเห็นของประชาชน

- คຸ້ມครองประชาชนที่มีส่วนได้เสียจากการออกคำสั่งของเจ้าหน้าที่ ให้สามารถขอให้มีการพิจารณาคำสั่งและเพิกถอนคำสั่งที่มีข้อบกพร่องได้ และคຸ້ມครองเจ้าหน้าที่ซึ่งออกคำสั่งโดยชอบ ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจ

- คຸ້ມครองสิทธิของประชาชนและส่งเสริมความโปร่งใสในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐ
- กำหนดแนวทางการใช้อำนาจทางปกครองของเจ้าหน้าที่เพื่อคຸ້ມครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้สามารถโต้แย้ง และแก้ไขความเสียหายจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ได้

- ให้ประชาชนได้ทราบวิธีการดำเนินการในการยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่
- มีประโยชน์อย่างมาก เพราะเป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
- เป็นกฎหมายที่พัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์ปัจจุบัน
- เป็นการอำนวยความสะดวกทางปกครองให้กับประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานทางปกครองและการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม

- เห็นว่ากฎหมายนี้เป็นกฎหมายกลางสำหรับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งทางปกครองและการปฏิบัติภายหลังการออกคำสั่งทางปกครอง โดยกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่และการดำเนินงานทางปกครอง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย มีประสิทธิภาพในการใช้บังคับกฎหมายให้สามารถรักษาประโยชน์สาธารณะได้ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการได้

- พระราชบัญญัตินี้ทำให้การดำเนินงานในทางปกครอง รวมถึงการเตรียมการและการออกคำสั่งทางปกครองเป็นไปด้วยความถูกต้อง ชอบด้วยกฎหมาย มีมาตรฐานเดียวกัน และมีหลักประกันความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน

- ช่วยให้ประชาชนรู้และเข้าใจกระบวนการพิจารณาทางปกครอง ขั้นตอน ระยะเวลา ต่างๆ

- ช่วยสร้างมาตรฐานในการพิจารณาทางปกครอง และมีการรับรองสิทธิของประชาชน
อย่างเป็นธรรม

**๗.๓ สรุปความเห็นในประเด็นภาระหรือค่าใช้จ่ายแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ในการ
ปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย**

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

- หน่วยงานที่เห็นว่า การปฏิบัติตามหรือการบังคับใช้กฎหมายนี้^๑ได้ทำให้รัฐมีต้นทุน
เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักงาน ก.พ.ร. กรมทรัพยากรน้ำ กรมการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กรมคุ้มครองสิทธิและ
เสรีภาพ กรมบังคับคดี กรมราชทัณฑ์ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา กรมอนามัย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การทางพิเศษแห่งประเทศไทย
การประปานครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สถาบันวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีระบบราง (องค์การ
มหาชน) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)

- หน่วยงานที่เห็นว่า การปฏิบัติตามหรือการบังคับใช้กฎหมายนี้^๑ทำให้รัฐมีต้นทุน
เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ทันตแพทยสภา

ทั้งนี้ โดยมีความเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

- ทำให้รัฐมีต้นทุนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นกลไกที่ใช้บริหารจัดการวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครองของหน่วยงานรัฐที่มีผลกระทบต่อประชาชน ซึ่งเป็นมาตรการคุ้มครองประชาชนที่ได้รับ
ผลกระทบเพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น **(การเคหะแห่งชาติ)**

- มีต้นทุนที่เพิ่มขึ้นในระยะสั้น เช่น การจัดทำคำสั่งทางปกครองต้องมีการให้เหตุผล
ประกอบ ซึ่งต้องใช้เวลาและทรัพยากรในการจัดทำเอกสาร แต่ในระยะยาวกฎหมายนี้ช่วยให้การ
บริหารราชการมีประสิทธิภาพและลดต้นทุนจากความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน สร้างความ
โปร่งใสและความเชื่อมั่นต่อการทำงานของรัฐบาล และประชาชนได้รับความเป็นธรรมมากขึ้น **(กรมการ
พัฒนาชุมชน)**

- ทำให้รัฐมีต้นทุนเพิ่มมากขึ้นในกรณีที่ต้องเพิ่มทักษะความรู้แก่บุคลากร และต้นทุน
ด้านระยะเวลาดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องตามกรอบที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนด
(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

- ทำให้รัฐมีต้นทุนในการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจและ
หน้าที่ในการออกคำสั่งทางปกครองหรือกฎ เพื่อให้การดำเนินการทางปกครองเป็นไปอย่างถูกต้อง
สอดคล้องกับหลักการและขอบเขตของการดำเนินการ **(การทำเรือแห่งประเทศไทย)**

- การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน จำเป็นต้องใช้เจ้าพนักงาน
บังคับทางปกครองที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบังคับคดี ดังนั้น รัฐจำเป็นต้องมีต้นทุนในการ
อบรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ **(สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
กรมการขนส่งทางบก)**

- การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้^๑ในส่วนของการใช้มาตรการบังคับทางปกครองกรณี
คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินที่ยังไม่เป็นที่ยุติซึ่งหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการยึดอายัด

และขายทอดตลาดเองนั้น ทำให้ต้นทุนของหน่วยงานของรัฐเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก เพราะมีหลายส่วนที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการ หน่วยงานของรัฐจึงต้องใช้อัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเพิ่มขึ้น และอาจต้องลดการดำเนินงานในภารกิจหลักเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ **(กรมการค้าต่างประเทศ)**

- การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการปกครองหรือการออกกฎหมายรองรับการดำเนินการทางอิเล็กทรอนิกส์อาจทำให้รัฐต้องลงทุนในการพัฒนาและติดตั้งระบบใหม่ ซึ่งอาจต้องใช้ต้นทุนสูงในช่วงแรก **(สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม)**

- รัฐมีภาระในทางงบประมาณ เช่น การพิจารณาการออกคำสั่งทางปกครองที่ต้องใช้เจ้าหน้าที่จำนวนมากในการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ที่เป็นการแจ้ง/ส่งเอกสาร และทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ใช้เวลานาน ซึ่งหากเปลี่ยนไปใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์จะสามารถลดต้นทุนการดำเนินการของภาครัฐได้ **(สำนักงานงบประมาณ)**

- ให้รัฐมีต้นทุนเพิ่มขึ้น เนื่องจากต้องอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนมากขึ้น ให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการทางปกครองได้ง่ายขึ้น **(กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)**

- อาจทำให้รัฐมีต้นทุนเพิ่มขึ้นในบางกรณี เช่น ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมบุคลากร การจัดทำเอกสาร การตอบข้อร้องเรียน และการพัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในกระบวนการ **(กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)**

- มีต้นทุนในการใช้กระดาษทำเอกสารและต้นทุนเวลาในการทำตามระเบียบขั้นตอนที่ยุงยากของส่วนราชการ **(กรมบัญชีกลาง)**

- การปฏิบัติตามหรือการบังคับใช้กฎหมายนี้ทำให้รัฐมีต้นทุนเพิ่มมากขึ้น ในกรณีตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง เนื่องจากการรับรองความถูกต้องของคำแปลจากเอกสารภาษาต่างประเทศเป็นเอกสารภาษาไทยนั้นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่มีความรู้ในการแปลภาษาต่างประเทศ ถือเป็นภาระหน้าที่แก่รัฐในการจ้างบุคคลดังกล่าวมารับรองการแปลเอกสารในกรณีที่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐไม่สามารถแปลภาษาต่างประเทศได้ อย่างไรก็ตาม รัฐอาจใช้กลไกทางการบริหารในการบูรณาการทำงานร่วมกันเพื่อลดต้นทุนในส่วนนี้ได้ **(สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน)**

- การปฏิบัติตามบทบัญญัติเกี่ยวกับการแจ้งคำสั่งทางปกครอง โดยเฉพาะการแจ้งโดยวิธีการส่งทางไปรษณีย์ให้ผู้รับคำสั่งจำนวนมาก ทำให้รัฐมีต้นทุนเพิ่มมากขึ้น แต่ย่อมก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้รับคำสั่ง **(กรมธุรกิจพลังงาน)**

- หลักเกณฑ์และขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ควรมีวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์รองรับเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และเกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน (อาทิ การจัดเตรียมเอกสารข้อมูลจำนวนมาก) ซึ่งจะสามารถลดต้นทุนในการบริหารจัดการภาครัฐได้มากขึ้น **(สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน)**

- เนื่องจากกฎหมายนี้กำหนดกระบวนการที่ชัดเจนและมีขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งอาจต้องใช้ทรัพยากรในการดำเนินการในหลายด้าน แบ่งได้ดังนี้

๑. ต้นทุนในการจัดการเอกสารและการดำเนินการ
๒. ต้นทุนในการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

๓. ผลกระทบต่อเวลาและการให้บริการประชาชน ส่งผลให้ต้องมีการจัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติมในการบริหารจัดการบริการเหล่านี้

ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายนี้มีหลักการพื้นฐานมาจากการปฏิบัติราชการโดยใช้กระดาดเป็นหลัก โดยประชาชนยังคงต้องเดินทางมาติดต่อหน่วยงานของรัฐ จึงอาจทำให้หน่วยงานของรัฐมีต้นทุนเพิ่มมากขึ้นในหลายด้าน ด้วยเหตุนี้ จึงอาจพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดต้นทุนรวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการในระยะยาว ตลอดจนความคุ้มค่าที่ประชาชนจะได้รับ **(สำนักงานศาลยุติธรรม)**

- การปฏิบัติตามหรือการบังคับใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ในบางขั้นตอน เช่น การแจ้งสิทธิ การเปิดโอกาสให้คู่กรณีทราบข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานแม้จะทำให้รัฐมีต้นทุนเพิ่มมากขึ้น แต่ก็จะเป็นไปตามเหตุผลความจำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นไปด้วยความถูกต้องและเป็นธรรม ซึ่งมีข้อเสนอแนะว่า รัฐควรอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะการกำหนดไม่ให้เรียกสำเนาเอกสารของประชาชนซึ่งเป็นเอกสารที่หน่วยงานของรัฐออกให้ รวมทั้งรัฐควรเปิดช่องทางการให้บริการประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่ไม่ต้องเดินทางมายังที่ทำการของหน่วยงานของรัฐแล้ว ยังเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดส่งเอกสาร และลดต้นทุนในการดำเนินงานลงด้วย **(สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)**

- ๑. การเพิ่มความซับซ้อนในกระบวนการทำงาน การปฏิบัติตามขั้นตอนตามที่ระบุในกฎหมาย เช่น การแจ้งสิทธิ การพิจารณาข้อโต้แย้ง การตรวจสอบข้อมูล การมีส่วนร่วมของประชาชน อาจทำให้เกิดความล่าช้าในขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้รัฐต้องใช้เวลาและทรัพยากรเพิ่มเติมในการจัดการและตรวจสอบ

๒. การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร การปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้และความเข้าใจในกฎหมายดังกล่าว หน่วยงานของรัฐอาจต้องลงทุนในการฝึกอบรมพนักงานและเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด

๓. การใช้เทคโนโลยีและทรัพยากรเพิ่มเติมในบางกรณี การปรับใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติราชการทางปกครอง เช่น ระบบติดตามคำร้องเรียน หรือการจัดการเอกสารดิจิทัล อาจทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการพัฒนาและดูแลรักษาเทคโนโลยีดังกล่าว

๔. การเยียวยาผู้เสียหาย หากหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้อง อาจทำให้ผู้ได้รับผลกระทบเรียกร้องค่าเสียหายหรือสิทธิต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้รัฐต้องแบกรับค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในกระบวนการเยียวยา

(สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน))

- มีต้นทุนเพิ่มขึ้น เช่น ในกระบวนการพิจารณาทางปกครองที่มีการตั้งคณะกรรมการอุทธรณ์ที่ต้องดำเนินการจัดทำความเห็นและตีความในเรื่องอุทธรณ์ ทำให้เจ้าหน้าที่มีภาระงานเพิ่มมากขึ้นนอกเหนือจากงานประจำ **(สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก)**

- การแจ้งคำสั่งทางปกครองโดยประกาศในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นตามมาตรา ๗๓ ทำให้รัฐมีต้นทุนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ แต่หากสามารถแจ้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์นอกจากจะสอดคล้องกับสภาพการณ์การสื่อสารปัจจุบันแล้ว ยังสามารถลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการแจ้งคำสั่งของรัฐได้ด้วย **(สำนักงาน กสทช.)**

ความคิดเห็นของประชาชน

- เห็นว่ากฎหมายนี้ไม่ก่อให้เกิดภาระหรือค่าใช้จ่ายแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายมากเกินไป
- การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายซึ่งบางกฎกระทรวงนั้น ค่าปรับทางปกครองมีค่าใช้จ่ายที่สูงจนเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดภาระแก่ประชาชนได้
- ก่อให้เกิดภาระหรือค่าใช้จ่ายในบางเรื่อง เช่น การปิดคำสั่งทางปกครอง ที่ต้องปิด ณ ที่ทำการ

๗.๔ สรุปความเห็นต่อประเด็นการรองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานที่เห็นว่ารองรับแล้ว

กรมธนารักษ์ กรมบัญชีกลาง กรมควบคุมมลพิษ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมบังคับคดี บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) การเคหะแห่งชาติ เมืองพัทยา องค์การส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

เหตุผล

- รองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังจะเห็นได้จากมาตรา ๓๔ “คำสั่งทางปกครองอาจทำเป็นหนังสือหรือวาจาหรือโดยการสื่อความหมายในรูปแบบอื่นก็ได้ แต่ต้องมีข้อความหรือความหมายที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจได้” ดังนั้น “การสื่อความหมายในรูปแบบอื่น” จึงสามารถกระทำผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่น อีเมล (**สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง**)

- หน่วยงานของรัฐสามารถพิจารณาดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงไม่จำเป็นต้องปรับปรุงพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ในประเด็นนี้ (**สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย**)

- บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้รองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ในระดับที่เหมาะสม และมีความยืดหยุ่นพอสมควร เนื่องจากไม่ได้มีบทบัญญัติใดเป็นการเฉพาะที่ห้ามการกระทำทางอิเล็กทรอนิกส์ (**สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน**)

- แม้ว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ จะไม่ได้กำหนดวิธีการติดต่อระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐกับผู้ที่อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองไว้ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งมีผลใช้บังคับแล้ว ในมาตรา ๑๑ กำหนดว่า กรณีที่ผู้ขออนุญาตหรือติดต่อกับผู้อนุญาตหรือหน่วยงานของรัฐโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ การติดต่อหรือออกเอกสารใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้นั้น ให้ทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่ผู้นั้นจะได้ระบุไว้เป็นประการอื่นในการยื่นคำขออนุญาตหรือการติดต่อ ดังนั้น การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้ในฐานะที่เป็นกฎหมายกลาง (**กรมพัฒนาธุรกิจการค้า**)

หน่วยงานที่เห็นว่ารองรับบางส่วน

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมเจ้าท่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน การกีฬาแห่งประเทศไทย การประปานครหลวง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

เหตุผล

- บทบัญญัติของกฎหมายนี้รองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้น้อย แต่เมื่อนำพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ มาใช้ประกอบกัน ก็สามารถรองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเพียงพอ **(กรมเจ้าท่า)**

- มีการรับรองการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ในระดับหนึ่ง แต่ยังขาดความชัดเจนในกระบวนการทำงานทางอิเล็กทรอนิกส์ และการรองรับการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายมากขึ้น **(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)**

หน่วยงานที่เห็นว่ายังไม่รองรับ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงาน ก.พ. กรมโยธาธิการและผังเมือง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กรมอนามัย กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) กรุงเทพมหานคร สำนักงาน กสทช. สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

เหตุผล

- กฎหมายฉบับนี้ร่างขึ้นในยุคที่การทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ยังไม่แพร่หลาย และมุ่งเน้นการปฏิบัติราชการในรูปแบบเอกสารกระดาษเป็นหลัก ไม่มีบทบัญญัติที่รองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์โดยตรง **(กรมการพัฒนาชุมชน)**

- เนื่องด้วยกฎหมายนี้ตราขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ แม้ได้มีการแก้ไขปรับปรุงมาโดยตลอด แต่ในเรื่องของกระบวนการขั้นตอนในการปฏิบัติงานยังคงไม่เอื้ออำนวยที่จะรองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ ควรมีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มมากขึ้น **(กรมทรัพยากรน้ำ)**

สมควรแก้ไขหรือปรับปรุงในประเด็น

- หลักเกณฑ์และวิธีการในการแจ้งคำสั่งทางปกครองควรมีการกำหนดให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E mail) เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) เว็บไซต์ (Website) จึงเห็นควรศึกษาแนวทางและกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการโดยการนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาปรับใช้ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติราชการทางปกครองมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น **(สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี)**

- ควรเพิ่มเติมในส่วนของการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อความชัดเจนในการตีความตามกฎหมาย และควรปรับปรุงวิธีการประกาศในหนังสือพิมพ์ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง **(กรมสรรพากร)**

- ควรแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ในเรื่องคู่กรณีมีสิทธิขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็นต้องรู้เพื่อการโต้แย้งหรือชี้แจงหรือป้องกันสิทธิของตน โดยควรเพิ่มเติมกฎกระทรวงฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ ในประเด็นวิธีการยื่นคำขอเข้าตรวจดูเอกสาร

เพื่อการโต้แย้งหรือชี้แจงหรือป้องกันสิทธิของตน ควรกำหนดให้คู่กรณีสามารถยื่นคำขอโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้เพิ่มเติมจากการยื่นด้วยตนเองหรือส่งไปรษณีย์ (**สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์**)

- ออจนำรูปแบบการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้กับกฎหมายนี้ได้ โดยควรจัดทำระบบและคู่มือการใช้ระบบดังกล่าวเพื่อให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจถึงวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การทำคำสั่งทางปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ (**สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์**)

- ควรเพิ่มช่องทางให้ประชาชนหรือคู่กรณีสามารถยื่นคำขอหรือติดต่อใด ๆ กับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ เช่น เพิ่มช่องทางการยื่นอุทธรณ์คำสั่งทางอิเล็กทรอนิกส์ การแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน (**สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมสรรพสามิต**)

- ควรปรับปรุงให้มีการรองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น โดยเฉพาะกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ส่งทางไปรษณีย์ไปรษณีย์ตอบรับ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๔๒)ฯ และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๒)ฯ เป็นต้น (**สำนักงานงบประมาณ**)

- ยังไม่ได้รองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์เท่าที่ควร เช่น บทบัญญัติเกี่ยวกับการคัดค้านเจ้าหน้าที่ บทบัญญัติเกี่ยวกับการแจ้ง จึงควรแก้ไขปรับปรุงในภาพรวมให้การดำเนินการใด ๆ ตามกฎหมายฉบับนี้สามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย (**สำนักงาน ก.พ.**)

- ปัจจุบันยังไม่มีการยื่นอุทธรณ์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีวิธีการที่สามารถดำเนินการได้ โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยื่นอุทธรณ์กับเจ้าหน้าที่โดยตรง หรืออาจกำหนดให้ยื่นอุทธรณ์โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษรส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ได้ (**กรมราชทัณฑ์**)

- ควรปรับปรุงให้สามารถส่งหนังสือโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในประเด็น ดังนี้

๑) การกำหนดให้คู่กรณีทำคำคัดค้านเจ้าหน้าที่/กรรมการ โดยทำเป็นหนังสือยื่นด้วยตนเองหรือส่งทางไปรษณีย์ตอบรับถึงเจ้าหน้าที่/กรรมการ (กฎกระทรวง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๒ฯ และกฎกระทรวง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๒ฯ)

๒) การขอเข้าดูเอกสารของคู่กรณีให้ทำคำขอด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือมายื่นด้วยตนเองต่อเจ้าหน้าที่ (กฎกระทรวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ฯ) (**สำนักงาน ก.พ.ร.**)

- ยังมีข้อจำกัดในการใช้งานเทคโนโลยีอย่างเต็มรูปแบบ จึงควรปรับปรุงบทบัญญัติเพื่อรองรับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การลงนามอิเล็กทรอนิกส์ มาตรฐานความปลอดภัยข้อมูล และกระบวนการทางดิจิทัลที่ชัดเจนและสะดวกยิ่งขึ้น (**กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช**)

- เนื่องจากปัจจุบันหน่วยงานของรัฐและประชาชนเริ่มใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันมากยิ่งขึ้น จึงเห็นควรให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการแจ้งคำสั่งทางปกครองด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย (**สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กรมธุรกิจพลังงาน กรมการปกครอง**)

- ยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับการแจ้งคำสั่งทางปกครองด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น จึงเห็นควรแก้ไขพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ให้รองรับการแจ้งคำสั่งทางปกครองด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจนเพื่อการปฏิบัติราชการที่ถูกต้องต่อไป (**กรมการค้าต่างประเทศ**)

- พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติที่รองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การยื่นคำอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง แม้กฎหมายจะบังคับให้ทำเป็นหนังสือ แต่ก็เปิดโอกาสให้คู่กรณีสามารถยื่นคำอุทธรณ์ได้ในหลายช่องทาง เช่น ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางโทรสาร ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คู่กรณีเช่นเดียวกับการยื่นฟ้องคดีปกครอง อย่างไรก็ตาม มีบทบัญญัติบางส่วนที่ยังไม่รองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การแจ้งคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๖๙ ประกอบมาตรา ๗๔ ที่กำหนดแต่เพียงการแจ้งทางวาจา ทางหนังสือ หรือทางโทรสารในกรณีเร่งด่วนเท่านั้น **(กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม)**

- ยังมีการกำหนดให้มีการแจ้งเป็นหนังสือโดยส่งทางไปรษณีย์ หากมีการปรับปรุงกฎหมายนี้ควรเพิ่มทางเลือกให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ **(สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก)**

- ควรปรับปรุงในเรื่องวิธีการแจ้งคำสั่ง เรื่องการติดต่อส่งเรื่องถึงกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่กับหน่วยงานของรัฐ ประชาชนกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกันในการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ **(สำนักงานสถิติแห่งชาติ)**

- บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการแจ้งและการดำเนินการทางปกครอง ตามมาตรา ๗๔ ที่กำหนดว่า “ในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนการแจ้งคำสั่งทางปกครองจะใช้วิธีส่งทางเครื่องโทรสารก็ได้ ... เห็นว่า ควรเพิ่มช่องทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น เช่น การจัดส่งทางอีเมล ทางแอปพลิเคชัน ได้แก่ Line หรือ Facebook Messenger ของผู้รับคำสั่งทางปกครองที่ได้แจ้งไว้กับหน่วยงาน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน รวมทั้งลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพแก่การปฏิบัติราชการของภาครัฐ **(กรมการค้าภายใน)**

- สมควรแก้ไขเพิ่มเติมปรับปรุงประเด็นเกี่ยวกับวิธีการยื่นคำคัดค้านเจ้าหน้าที่หรือกรรมการที่มีกรณีอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลางตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๕ การยื่นคำอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามนัยมาตรา ๔๔ และการแจ้งคำสั่งทางปกครองตามหมวด ๔ **(กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ)**

- ควรปรับปรุงในประเด็นการแจ้งคำสั่งทางอิเล็กทรอนิกส์ การนับระยะเวลาการแจ้งคำสั่งทางอิเล็กทรอนิกส์ การยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ทางอิเล็กทรอนิกส์ การประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์ **(สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา)**

- สมควรแก้ไขหรือปรับปรุงให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การทำคำสั่งทางปกครอง การอุทธรณ์คำสั่ง **(กรมโรงงานอุตสาหกรรม)**

- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ไม่มีบทบัญญัติที่รองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ แม้ในหมวด ๔ การแจ้ง จะบัญญัติให้มีการแจ้งเป็นหนังสือโดยการส่งด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่ก็ได้มีการกล่าวถึงการส่งด้วยวิธีการแจ้งคำสั่งทางปกครองด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ จึงเห็นควรแก้ไขกฎหมายให้ประชาชนสามารถยื่นคำขอต่าง ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยเฉพาะคำขออนุญาต คำขออนุมัติ การขอคำรับรอง และการยื่นคำอุทธรณ์ ทั้งนี้ โดยกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การลงทะเบียนในระบบงานอิเล็กทรอนิกส์ และผลทางกฎหมายเกี่ยวกับการแจ้งคำสั่งทางปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจนด้วย เพื่อให้การบริการประชาชนมีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อยเพราะไม่ต้องเดินทางมายังที่ทำการของ

หน่วยงานทางปกครอง รวมทั้งลดต้นทุนของรัฐในการดำเนินงานทางปกครอง (สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา)

- ควรพิจารณาปรับปรุงกฎหมายฉบับนี้ให้รองรับการดำเนินการด้วยวิธีการหรือช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจน เพื่อลดประเด็นการตีความและการพิจารณาว่าจะสามารถนำกฎหมายฉบับอื่นมาปรับใช้ได้มากนักน้อยเพียงใด เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ รวมถึงเพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่หน่วยงานของรัฐ ประหยัดต้นทุนในการดำเนินการ และสอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน (ธนาคารแห่งประเทศไทย)

- เห็นควรแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ และกฎที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ (สำนักงานศาลปกครอง)

- พระราชบัญญัตินี้ยังไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ เท่าที่ควร เช่น มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ กำหนดว่า ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตได้ยื่นคำขออนุญาตหรือติดต่อกับผู้อนุญาตหรือหน่วยงานของรัฐโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แล้ว การติดต่อหรือออกเอกสารหลักฐานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้นั้น ให้ทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ชัดเจนว่า คำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามกรณีนี้จะมีผลย้อนต่อประชาชนในวันใด เมื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน กำหนดว่า การส่งทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่ารัฐได้รับเมื่อเข้าสู่ระบบ แต่มาตรา ๑๑ ไม่ได้กำหนดไว้ อาจมีปัญหาเกี่ยวกับการนับวันยื่นอุทธรณ์ว่าจะครบกำหนดในวันใด หากยื่นเกินกำหนดประชาชนก็จะเสียสิทธิอุทธรณ์ นอกจากนั้น ควรกำหนดรูปแบบคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วย (การประปานครหลวง)

- สมควรแก้ไขปรับปรุงให้สามารถแจ้งหรือออกคำสั่งทางปกครองหรือคัดค้านคำสั่งทางปกครองผ่านทางวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย)

- บทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้อาจยังขาดบทบัญญัติที่รองรับการปฏิบัติราชการทางปกครองในยุคดิจิทัล เช่น การใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบออนไลน์ในการออกคำสั่งทางปกครอง หรือการอนุมัติ อนุญาต การแจ้งตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ จึงควรเพิ่มมาตราที่รองรับการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการ เช่น การยื่นคำร้องการอุทธรณ์ และการประกาศคำสั่งผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจน (การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค)

- เห็นควรพัฒนาช่องทางในการใช้งานระบบอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว และสอดคล้องกับสภาพสังคมมากยิ่งขึ้น (สถาบันวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีระบบราง (องค์การมหาชน))

- ควรปรับปรุงในประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. การกำหนดมาตรฐาน ควรกำหนดมาตรฐานสำหรับระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้การดำเนินการมีความสอดคล้องและปลอดภัย

๒. การสนับสนุนการเข้าถึง ควรมีมาตรการในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายขึ้น

๓. การอบรมบุคลากร เพิ่มการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีและการใช้งานระบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับเจ้าหน้าที่

๔. การรับฟังความคิดเห็นประชาชน สร้างช่องทางที่ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ การปรับปรุงในด้านนี้จะช่วยให้การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากขึ้น **(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)**

- กฎหมายนี้ยังไม่รองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. การแจ้งและสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์

กฎหมายอนุญาตให้มีการแจ้งข้อมูลหรือการติดต่อสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ แต่บางมาตราอาจไม่ชัดเจนในรายละเอียดของกระบวนการหรือวิธีการในการปฏิบัติ เช่น การยืนยันตัวตน การเก็บหลักฐาน และมาตรฐานความปลอดภัยในการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์

๒. การพิจารณาทางอิเล็กทรอนิกส์

กฎหมายไม่ได้กำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการชัดเจนว่าการพิจารณาหรือการตัดสินใจทางปกครองสามารถดำเนินการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างไร เช่น การประชุมออนไลน์หรือการใช้แพลตฟอร์มเพื่อการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ

ประเด็นที่สมควรแก้ไขหรือปรับปรุง

๑. การเพิ่มความชัดเจนในขั้นตอนทางอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายควรมีการกำหนดขั้นตอนและหลักเกณฑ์สำหรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างชัดเจน เช่น การส่งหนังสือ การเก็บหลักฐาน การยืนยันตัวตนทางดิจิทัล และการรักษาความปลอดภัยข้อมูล ซึ่งจะช่วยลดความคลุมเครือและปัญหาการตีความ

๒. มาตรฐานและความปลอดภัยของข้อมูลการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของข้อมูลที่ส่งผ่านระบบดิจิทัล กฎหมายควรเพิ่มข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานการเข้ารหัส การรักษาความปลอดภัยข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูล และการตรวจสอบตัวตนทางดิจิทัลให้ชัดเจนและทันสมัย

๓. การปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ ๆ

เนื่องจากเทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว กฎหมายควรมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) หรือระบบบล็อกเชน ซึ่งอาจถูกนำมาใช้ในการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต

๔. การมีส่วนร่วมของประชาชนทางออนไลน์ ควรมีการกำหนดขั้นตอนในการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างชัดเจน เช่น การรับฟังความคิดเห็น การยื่นคำร้อง หรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาทางออนไลน์ **(สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน))**

ความคิดเห็นของประชาชน

- บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเนื้อหาบางส่วนเพื่รองรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโดยออกเป็นกฎหมายลำดับรองให้รองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้

- มีบทบัญญัติในบางมาตรากำหนดช่องทางปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต โดยให้อำนาจในการตรากฎหมายลำดับรอง เพื่อรองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

- ยังไม่มีความชัดเจนว่ารองรับหรือไม่รองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างไรก็ดี สมควรปรับปรุงถ้อยคำเพื่อให้มีความชัดเจนในการรองรับกับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้น

- ควรให้มีช่องทางการอุทธรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์

- กฎหมายนี้รองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์น้อยเกินไป

- เห็นว่าการรองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ยังไม่เพียงพอ ควรเพิ่มเติมในเรื่องการแจ้งคำสั่งทางปกครองด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

- ๑. ควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการส่งหนังสือ การแจ้งคำสั่งทางปกครอง หรือการจัดส่งเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางปกครอง โดยกำหนดให้สามารถดำเนินการผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และเพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. เห็นควรกำหนดกระบวนการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจนและเข้าใจง่าย

- บทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ยังไม่รองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์โดยอาจแก้ไขปรับปรุงโดยการนำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการแจ้งเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงคำสั่งทางปกครองและขั้นตอนการพิจารณาอื่น ๆ โดยเจ้าหน้าที่ได้

๗.๕ สรุปความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือข้อเสนออื่น

ความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ

- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เป็นกฎหมายที่มีประโยชน์ทั้งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชน แต่ยังมีเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติรวมถึงความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายดังกล่าว จึงเห็นว่าควรมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ หรืออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายฉบับนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย (**สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี**)

- เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและประชาชน รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์การแจ้งคำสั่งทางปกครองด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งด้วยวาจา หนังสือ ไปรษณีย์ตอบรับในระบบอิเล็กทรอนิกส์ และวิธีอื่นให้ชัดเจนและเป็นธรรม (**สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม**)

- ควรมีการฝึกอบรมที่ต่อเนื่องให้กับเจ้าหน้าที่รัฐในเรื่องการใช้กฎหมายอย่างถูกต้อง ควรมีการประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนภายใต้กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและกระบวนการทางกฎหมายที่สามารถเข้าถึงได้ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และสามารถใช้สิทธิได้อย่างเต็มที่ (**สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม**)

- ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความรู้ความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ในการ

ออกคำสั่งทางปกครอง เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อสิทธิของคู่กรณีในการพิจารณาทางปกครอง
(**กรรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม**)

- ควรมีการเผยแพร่ความรู้ และจัดการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่และประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างทั่วถึง เพื่อนำไปสู่การใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
(**สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ**)

- เห็นควรเพิ่มเป็นหลักสูตรการบรรจุข้าราชการใหม่ (เข้มข้น) สำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีการทดสอบความรู้เป็นประจำทุก ๆ ๖ เดือน หรือ ๑๒ เดือน (**สำนักงาน ป.ย.ป.**)

- ควรมีการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น
(**สำนักงานตำรวจแห่งชาติ**)

- ควรส่งเสริมเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานให้มีความเข้าใจในการบังคับใช้มาตรการบังคับทางปกครองมากขึ้น เพื่อรองรับการใช้มาตรการดังกล่าวที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต (**การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค**)

- เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐยังไม่มี ความชำนาญในการบังคับทางปกครอง
(**กรมการขนส่งทางบก**)

- ต้องมีการปรับปรุงตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดเนื่องจากสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น (**กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน**)

- เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นธรรมต่อทั้งประชาชนและหน่วยงานของรัฐ เห็นว่าควรมีการปรับปรุงเนื้อหากฎหมายในบางมาตรา เช่น ประเด็นเรื่องการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในมาตรา ๔๘ (**สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน**)

- วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ หมายรวมถึงการดำเนินการต่าง ๆ เพื่้ออกกฎด้วย แต่เนื้อหาของพระราชบัญญัตินี้มีเพียงการดำเนินการเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองเท่านั้น จึงควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ โดยเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีกฎ รวมถึงการกำหนดนิยามของกฎด้วย นอกจากนี้ ในปัจจุบันพบว่าในทางวิชาการและแนวคำวินิจฉัยขององค์กรทางกฎหมายต่าง ๆ มีการวางหลักทางกฎหมายเกี่ยวกับลักษณะของคำสั่งทางปกครองเพิ่มขึ้นในส่วน of คำสั่งทางปกครองทั่วไป ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการก่อนการออกคำสั่งเช่นเดียวกับคำสั่งทางปกครองธรรมดา แต่มีผลทางกฎหมายและการดำเนินการเกี่ยวกับการเพิกถอนคำสั่งที่คล้ายคลึงกับกฎ จึงเห็นควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองทั่วไปให้ชัดเจนด้วย (**กรมการค้าต่างประเทศ**)

- ๑. ในปัจจุบันมีกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงควรยกเลิกฉบับเก่าและรวมให้อยู่ในกฎกระทรวงฉบับเดียวกัน เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและการใช้งาน

๒. ควรรวบรวมและเผยแพร่แนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ โดยอาจจัดเป็นหมวดหมู่ให้สามารถสืบค้นและเข้าถึงได้ง่าย
(**สำนักงาน ก.พ.**)

- ๑. ควรบัญญัติกฎหมายให้ประชาชนสามารถทำความเข้าใจได้โดยง่าย และทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถปฏิบัติงานได้โดยสะดวกและถูกต้อง ไม่มีข้อสงสัยในการตีความกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลให้การบริการประชาชนสัมฤทธิ์ผลและมีประสิทธิภาพ

๒. ควรนำแนวคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา และความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง มาประกอบการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ด้วย **(สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)**

- ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งมีหลักการสำคัญเพื่อส่งเสริมให้การทำงานและการให้บริการของภาครัฐสามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักได้ แต่บทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดลักษณะการทำงานในสมัยนั้นซึ่งใช้กระดาษเป็นหลัก จึงมีข้อจำกัดที่ไม่อาจรองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม การมีบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อรองรับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่ควรเป็นเพียงแค่การรองรับการแปลงข้อมูลบนกระดาษเป็นข้อมูลดิจิทัล (digitize) เท่านั้น แต่ยังคงต้องรองรับไปถึงการเปลี่ยนผ่าน (Transformation) รูปแบบการทำงานเป็นอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดซึ่งจะคำนึงถึงวิธีการและระบบสำหรับจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลด้วย **(สำนักงานศาลยุติธรรม)**

ความคิดเห็นของประชาชน

- ควรจัดให้มีการทำคำอธิบายรายมาตราโดยใช้ภาษาอย่างง่ายในการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

- ควรมีการจัดทำคำอธิบายรายมาตรา เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งผู้ปฏิบัติและประชาชนให้ความเข้าใจในกฎหมายอย่างเดียวกัน

- การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์มีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติราชการ ให้มีความสะดวกรวดเร็ว ลดต้นทุน และทำให้การปฏิบัติราชการมีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น สำหรับกรณีบุคคล เห็นควรให้มีการลงทะเบียนอีเมลสำหรับการติดต่อราชการโดยเฉพาะ เพื่อให้มีความสะดวกในการจัดส่งเอกสารอย่างสะดวกรวดเร็วและลดต้นทุนลดเวลาในการติดต่อราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแจ้งคำสั่งทางปกครองให้แก่บริษัทที่มีการย้ายที่อยู่ แต่ไม่ได้แจ้งเปลี่ยนที่อยู่ต่อกระทรวงพาณิชย์ ทำให้ไม่สามารถแจ้งคำสั่งทางปกครองทางไปรษณีย์ได้และต้องใช้วิธีการปิดหมาย ทำให้เสียเวลา และเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น